

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN DİNLEDİKLERİ TÜRKÇE POP ŞARKILARIN DİL GELİŞİMİNE ETKİSİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ*

Mesut ARIKAN¹ ORCID: 0000-0002-2068-1275

Öz

İnsanlar duygularını, düşüncelerini, isteklerini, ihtiyaçlarını dil ile anlatırlar. Çocuklar da dünyaya gelirken, doğuştan dil öğrenme yeteneği ile gelirler. Çocuklardaki dil öğrenimi, dereceli olarak gerçekleşmektedir. Ağlama ve anlamsız seslerle başlayan süreç daha sonra büyüme gerçekleştikçe hecelere, kelimelere ve cümlelere dönüşmeye başlar. Dil gelişiminin; kalıtım, çevre, zekâ, cinsiyet, sağlık, sosyoekonomik düzey, okulöncesi eğitim, kardeş sayısı, doğum sırası, aile, televizyon, kitaplar gibi pek çok faktörden etkilendiği düşünülebilir.

Bu faktörlerden birinin de çocukların dinledikleri şarkılar olduğu söylenebilir. Bu şarkıların cümle kurmada kullanılan kelimelerin hatalı ya da anlamsız olması gibi durumlardan dolayı çocukların dil gelişimini olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir. Buna göre, çocukların kelime dağarcığı, gelişimine göre beklenenden daha az olabilir.

Araştırma, çocukların günlük hayatlarında dinledikleri şarkıların sözlerinin dil gelişimlerine ve kelime dağarcığına olan katkısı üzerine hazırlanmıştır.

Yapılan bu araştırma betimsel araştırma modellerinden nitel bir çalışmadır. Veriler anket yoluyla, öğrencilerin en çok dinledikleri Türkçe pop müzik eserlerinin toplanması, bu müzik eserlerinde geçen kelimelerin çözümlenmesi durumu ile ilgili görüşlere ilişkin tablolara dönüştürülerek durum tespiti yapılmaya çalışılmıştır.

Öğrenci görüşlerine ilişkin tüm verileri ele aldığımızda; öğrencilerin sosyal çevre durumlarının, cinsiyetlerinin ve sınıf düzeylerinin kelime dağarcıklarını kısmen şekillendirdiği sonucuna ulaşılsa da dağarcıklarına belirgin bir katkısının olmadığı görülmüştür. Ayrıca elde edilen verilere göre, dinlenen Türkçe pop şarkılardaki argo kelimeler, öğrencilerin kelime dağarcıkları gelişimini de olumsuz etkileyebilecektir.

Müzikle ilgilenen ailelerin de çocuklarının dinledikleri şarkıların seçiminde daha bilinçli olacağı düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Müzik ve dil, Kelime dağarcığı, Dil gelişimi.

İntihal-Plagiarizm/Etik-Ethic: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayın etiğine uyulduğu teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and it has been confirmed that it is plagiarism-free and complies with research and publication ethics. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/otuzyedisanat>

Copyright © Ppublished by Kastamonu University, Since 2022 - Kastamonu

* Çalışma lisansüstü bir tezden üretilmiştir.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzik Anabilim Dalı, 07mesutarikan07@gmail.com.

Atf: Arıkan, M. (2022). Lise öğrencilerinin dinledikleri Türkçe pop şarkıların dil gelişimine etkisine ilişkin görüşleri. *Otuzyedü Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(1), 20-39.

HIGH SCHOOL STUDENTS' OPINIONS ON THE EFFECT OF TURKISH POP SONGS THEY LISTEN TO ON LANGUAGE DEVELOPMENT*

Mesut ARIKAN¹ ORCID: 0000-0002-2068-1275

Abstract

People express their feelings, thoughts, wishes and needs through language. When children are born, they come with the innate ability to learn languages. Language learning in children takes place gradually. The process that starts with crying and meaningless sounds then begins to turn into syllables, words and sentences as growth occurs. It can be thought that language development is affected by many factors such as heredity, environment, intelligence, gender, health, socioeconomic level, preschool education, number of siblings, birth order, family, television and books. It can be said that one of these factors is the songs that children listen to. It is thought that these songs will negatively affect the language development of children due to situations such as the incorrect or meaningless words used in sentence formation.. Accordingly, children's vocabulary may be less than expected compared to their development.

The research has been prepared on the contribution of the words of the songs that children listen to in their daily lives to their language development and vocabulary.

This research is a qualitative study from descriptive research models. By means of a questionnaire, the data were transformed into tables regarding the collection of Turkish pop music works that students listen to the most, and the analysis of the words in these musical works.

When we consider all the data on student opinions; it was concluded that students' social environment status, gender and class level partially shaped their vocabulary, while there was no significant contribution to their vocabulary. In addition, according to the data obtained, the slang words in the Turkish pop songs listened may negatively affect the vocabulary development of the students.

It is thought that families interested in music will be more conscious in choosing the songs their children listen to.

Keywords: *Music and language, Vocabulary, Language development.*

---

* The study was produced from a graduate thesis.

¹ Graduate Student, Kırıkkale University Social Sciences Institute, Music Department, 07mesutarikan07@gmail.com.

Giriş

İnsanlar duygularını, düşüncelerini, isteklerini, ihtiyaçlarını dil ile anlatırlar. Çocukların da doğuştan dil öğrenme yeteneği ile dünyaya geldiği düşünüldüğünde, çocuklardaki dil öğrenimin dereceli olarak gerçekleştiğini söyleyebiliriz. Ağlama ve anlamsız seslerle başlayan sürecin daha sonra büyüme gerçekleştikçe hecelere, kelimelere ve cümlelere dönüşmeye başladığı söylenebilir.

Çocuklarda dil kavramının kazanılmasına yönelik birtakım görüşler mevcuttur. Bu görüşlerden bazılarına baktığımızda; Bruner (1974) (Akt., İpek ve Bilgin, 2007), sosyal çevrenin dil üzerinde önemli etkisinin olduğu görüşünü savunmuş, bununla birlikte, Vygotsky ve Lahey (1978) (Akt., İpek ve Bilgin, 2007), kalıtım ve çevrenin etkileşimi sonucunda dilin kazanılacağı görüşünü ortaya koymuştur. Bu görüşler doğrultusunda dil gelişiminin; kalıtım, çevre, zekâ, cinsiyet, sağlık, sosyoekonomik düzey, okul öncesi eğitim, kardeş sayısı, doğum sırası, aile, televizyon, kitaplar gibi pek çok faktörden etkilendiği düşünülmektedir. Çevresel faktörlerin, bireyin hem davranış biçimini hem de dil ile ilgili gelişimini olumlu ya da olumsuz etkilediği söylenebilir.

Sosyal çevre, dilin gelişmesinde katkısı fazla olan önemli bir uyarandır. Çocuk hangi genetik yapıda olursa olsun, gelişimini olumsuz etkileyen bir çevre, çocuğun gelişim durumunu geciktirdiği gibi gelişimine engel de oluşturmaktadır (McCartney, 1984; Payne vd. 1994; Stepp-Greany, 2002).

İnsanın ses ile ilişkisi anne karnında oluşmaya başlayarak, annenin dinlediği müzik eserlerinden ve kalp atışlarından etkilenen fetüs, sese karşı ilk tepkilerini de yine bu dönemde vermektedir. Bu ilişki sonucunda dünyaya gelen bebek, kendini farklı bir ortamda bulur. Bebeği, zengin bir ses dünyası olarak karşılayan bu ortam, bebeğin kendi sesini de zamanla bu dünyaya katmasını sağlar. Bu şekilde bebek, iletişim kurmada, sesinin etkili bir araç olduğunu kavrar. Tepkilerini, istek ve ihtiyaçlarını da kendi sesiyle vermeye çalışır. Bebeklerin ses ile olan bu içselliği de iletişim kurması açısından ve zamanla kendisini ifade etmesi bakımından önemli ayrılmaz bir parçası olur (Yıldız, 2019).

Anne karnında başlayarak oluşan insanın ses ile ilişkisinin, hayat boyu devam eden bir sürecin içerisinde olduğu düşünülduğünde, sesin sözcüklere dönüşürken birçok faktörün sözcük dağarcığı gelişimini etkilediği söylenebilir. Çocukların dinledikleri şarkıların da sözcük dağarcığını etkileyen bir faktör olduğu söylenebilir.

Çocukların duydukları farklı kelimelerin, anlamına bakmaksızın, birçoğunu günlük hayatlarında kullandıkları düşünülebilir. Özellikle de şarkılarda geçen birçok sözün anlamsız olma olasılığı, yaş grubuna uygun olmayan kelimelerden oluşması durumları, fazlaca argo sözcük içermesi gibi durumların, çocukların dil gelişimini ve dağarcığını etkilediği düşünülmektedir. Bu sebepler doğrultusunda araştırma, çocukların günlük hayatlarında dinledikleri şarkı sözlerinin dil gelişimlerine ve kelime dağarcığına olan katkısına ilişkin görüşleri üzerine hazırlanmıştır.

Araştırmanın amacı; lise öğrencilerinin dinledikleri şarkılara ait sözlerin, kelime dağarcığı gelişimine ve kullandıkları kelimelerin doğruluğuna etkisine ilişkin görüşlerini belirlemektir.

Söz Varlığı

Türk Dil Kurumu tarafından söz varlığı, dildeki sözlerin bütünü, hazinesi, dağarcığı, sözcük hazinesi ve kadrosu, vokabüler olarak tanımlanırken, batı dillerinde vocabulary (İngilizce), vocabularie (Fransızca), vokabular (Almanca) ve vocabolario (İtalyanca) kavramlarla adlandırılmıştır (Demirel, 2018).

Doğan (2016, s. 48)'a göre; söz varlığı hem toplumların kendi içindeki etkileşimidir hem de toplumlarla bulunulan etkileşim ve kelime varlığı ile yapılan kelime alışverişi konusudur. Bu yüzden de yabancı kelimelerin söz varlığında bulunması doğal bir durumu oluşturur. Toplumların söz varlıklarında, “toplumlar arasındaki kültür, siyaset, sanat ve ticaret ilişkileri” gibi kavramlar etkili olmaktadır. Günümüzde her dilde farklı öğelerin bulunması doğal bir durum olarak karşımıza çıkar; toplumların farklı toplumlarla, siyasi açıdan, kültürel açıdan, sosyal ilişkiler açısından, özellikle de sosyal medya açısından.

Aksan (2002), söz varlığı unsurlarını; atasözleri, deyimler, ikilemeler, terimler, kalıp sözler, kalıplaşmış sözler, yabancı sözcükler, argo sözler, anlamsız sözler olarak ifade etmektedir.

Kelime Dağarcığı ve Müzik İlişkisi

Sözcük toplulukları düzenli bütünler oluşturursa, ifade edilmek istenen cümlelerin hem daha anlamlı olacağı hem de dilin gelişmesi açısından kelime dağarcığının zenginleşmesini sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca dilin müzikle iç içe olduğu da bazı araştırmacılar tarafından ortaya konmuştur. Bingöl (2006), müzikle dilin etkileşiminde güçlü bir bağ olduğunu vurgulayarak hem müzik alanındaki araştırmacıların hem de dil bilimcilerin, müzik ve dil arasında güçlü bir bağın olduğunu belirttiklerini söylemiştir. Ayrıca müzikle dil arasındaki bağlantının, dil bilim alanının yanı sıra, müzik evreninde de hali hazırda olan bir konu olduğunu söylemiştir.

Dilin ve müziğin girift bir yapıda olduğu düşünüldüğünde, şarkılardaki sözcüklerin melodi ile birlikte dili etkilediği ayrıca kelimelerin doğru ve anlamlı olmasının da bireylerin dil gelişimine katkı sağlaması açısından önemli olduğu söylenebilir.

Şarkı söylemenin, dilin gelişimi ile ilgili yakından ilişkili olduğu araştırmalarla ortaya konmuştur (Mogharbel vd., 2005). Fuchs (2015)'a göre çocuklar şarkı söylemeyi konuşmadan daha sonra öğrenir. Trollinger (2010), ortaya koyduğu bir araştırmasında, şarkı söyleme ve dil gelişimi aşamasında beynin çalışma biçiminin ele alındığı ve beynin tamamının şarkı söyleme ile faal hale geldiğini, bunun dışında da dil gelişimi, ifade etme ve anlama gibi kavramların üzerinde de olumlu bir etki yarattığını belirtmektedir.

Müzik ve Dil İlişkisi

Dil ve müzik bağı oldukça güçlüdür. Müzikli oyunlar oynarken, dans ederken yapılan saymalar ritmik olduğundan dilin gelişimine önemli katkı sağlamaktadır. Özellikle okul dönemlerinde yapılan birçok sözlü müzikal etkinliklerin, çocukların kelimeleri doğru telaffuz etmelerine katkı sağlaması, yeni öğrendikleri müzikal etkinliklerdeki şarkıların sözlerini

kullanmaya çalıştıkları için de kelime dağarcıklarının zenginleşmesini sağlaması gibi durumlar, dilin gelişmesine olumlu katkı sağlayacaktır.

Yapılan birtakım araştırma çalışmaları sonucuna göre, dil ve müzik gelişimi arasında olumlu bir bağ olduğu, hangi yaşlarda olunursa olunsun veya sahip olunan bir dil özünün olması sonuca etki etmediği tahakkuk etmiştir. Sonuç olarak, müzik ile ilgili yapılan çalışmaların, dil gelişimini olumlu yönde etkilediği görülmüştür (Öztosun Çaydere, 2016).

Popüler Kültür ve Pop Müzik İlişkisi

Küçükkaplan (2015, s. 23)'a göre, 20. yüzyıl, “popüler kültür kavramının ön plana çıktığı ve müzik sektöründe popüler müziğin en güçlü olduğu dönem olmuştur.” Bu dönemde popüler müzik çalmak için kurulan radyo kanalları ile popüler müzik video klipleri yayınlamak için kurulan televizyon kanalları ortaya çıkmıştır. Sosyal medya teknolojisinin ortaya çıkmasıyla da kolay bir şekilde popüler müziğe erişim artmıştır. Popüler müziğe yoğun ilgi gösteren gençlerin, eğlendiği, keyif aldığı, iyi vakit geçirdiği, ihtiyacı olan eğlenceyi dans ederek giderdiği bir tür olması, farklı türlerin daha geride, küçük bir alan içerisinde kalmasına neden olmuştur.

Popüler müzikte daha nitelikli sözler yazılarak melodiler oluşturulması ve daha sonraki nesillere kaliteli eserler bırakılması gerekirken, popüler müziğe gençler tarafından ilginin giderek artmasıyla beraber, popüler kültürün etkisinde kalan müziğin, ekonomik açıdan para kazandıracak bir sektör haline gelmesi, müzik eserlerinin kısa sürede ortaya çıkmasına ve ortaya çıkan şarkılar için yapılan video kliplerin rağbet görmesi gibi durumların da şarkıların kalitesini azalttığı düşünülmektedir.

“Pop” kelimesi popüler sözcüğünden ortaya çıkmış, “müzik” sözcüğüyle de bir araya geldiğinde “pop müzik” türünü oluşturmuştur. Bu tür önce İngilizler ve Amerikalılar tarafından başlatılmıştır. Sonraları ise ticari amaç güdülmüş, özellikle de gençler tarafından reaksiyon almış dinamik ve popüler müzikten daha dar bir tarz oluşturmuştur (Özdemir, 2009, s. 574).

Müziğin etkileme gücünün yüksek olduğu her alanda görülmektedir. Bu etkiler olumlu olabildiği gibi olumsuz da olabilmektedir. O yüzden şarkıların içeriğinde yer alan kelimelerin dil gelişimi açısından oldukça önem arz ettiği söylenebilir. Hem kullanılan kelimelerin hem de kelimelerin oluşturduğu cümlelerin yapısı, çocukların ve gençlerin kelime dağarcığını önemli ölçüde etkileyeceği söylenebilir.

Şarkı

Sun ve Seyrek (2002, s. 31) çalışmalarında, müziğin dil gelişimine etki eden faktörleri ele almışlardır. Bu faktörleri şu şekilde ifade etmişlerdir. Şarkı söyleyen çocuğun, şarkı sözlerini öğrenmesi sonucu kelime dağarcığı genişler, çocuk, şarkı sözlerini doğru ifade etmeye özendirilirse, çocuğun diksiyonu gelişir, ses ve söz ögesinin doğru bir şekilde ifade edildiği şarkılarda, çocuk sözcükteki tartımı ve vurguyu doğru şekilde öğrenir, şarkı söyleyen çocuk, akıcı konuşma yeteneğinin yanı sıra dil pratiği de kazanır.

Efe ve Sonsel (2019), Spotify müzik dinleme platformu üzerinde yapılan çalışmada, en fazla dinlenen şarkı türünün, pop şarkı türünde olduğunu tespit etmiştir.

Schwarz (2012), çalışmasında, karma araştırma yöntemi ile deneysel veri toplayarak, yabancı dil İngilizce öğretiminde pop şarkıların kelime dağarcığına etkisini incelemiştir. Bu çalışmada, 76 öğrencinin pop şarkı dinlemesi sonucu edindiği kelimeler ile şarkı dinlemeyen öğrencilerin kelime edinimi arasında farklılıklar olduğu ortaya konmuştur.

Popüler müzikler, popüler kültürün etkisinde kalarak giderek karşı konulamaz bir gerçeklikle yaygınlaşmaktadır. Özellikle de ülkemizde; şarkıların sözlerindeki hatalı olan ve dili olumsuz olarak etkileyebilecek her türden kelimelerin ortadan kalkması sağlanarak, uygun nitelikte sözcüklerin olduğu fazlaca müzik yapıtının üretilmesi ve bu yapıtların yaygınlaştırılması, şarkıların niteliğini arttırıcı etkili bir çözüm yolu olarak düşünülmektedir.

Ayrıca bir internet sitesinde yer alan haberde, Dr. Mehmet Yavuz'un "Klipler Psikolojiyi Olumsuz Etkiliyor" başlıklı içeriğinde şarkı sözlerine değinilmiştir. Saçma şarkı sözleri ve erotik içerikli kliplerin toplumun psikolojisini olumsuz yönde etkilediği,

anlamsız, anlam bütünlüğü olmayan ve birkaç nakarattan ibaret sözlerle, müzik yaptığını sanan bir sanatçı grubunun var olduğu ifade edilmiştir (Yavuz, 1999).

Günümüzde özellikle de çocuklar ve gençlerin dinlediği Türkçe pop müzik, 1950'lerden bu zamana kadar geçen sürede çok farklı olarak karşımıza çıkmaktadır. Yaklaşık 70 yıllık bir sürede, Türkçe pop müziğin geçen zaman dilimine göre şekillendiği söylenebilir. Türkçe pop müziğin ilk yıllarında ortaya çıkarılan eserler, batının da etkisiyle kısmen uyarlama şeklinde olsa da kendine önemli bir yer edinmiştir. Uyarlama şarkılar daha çok batıdan alınan melodinin üzerine Türkçe sözler yazılarak oluşturulan biçimler olarak karşımıza çıkmaktadır. Zamanla Türkçe pop müzik, popüler kültürün de etkisiyle önemli bir müzik endüstrisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Melodinin, özellikle de ritmin ön planda olduğu Türkçe pop müzik türü, kelimelerin özensizce ve popüler kültürün etkisi ile anlamsızca kullanıldığı bir kültür haline gelmiştir. Müzik endüstrisindeki ekonomik kaygılar, müzikte popüler kültürün etkisini oldukça hissettirmiştir. Gençlerin ve çocukların yoğun olarak dinledikleri bu şarkıların anlık tüketilmesi, müzik sektöründe sözcüklerden çok ritmin ön planda olduğu bir yapı oluşturmaya başlamıştır. Ortaya çıkan bu yapının, hem çocukların dil gelişimlerini hem de kelime dağarcıklarını olumsuz olarak şekillendireceği düşünülmektedir.

Yöntem

Yapılan bu araştırma betimsel araştırma modellerinden nitel bir çalışmadır. Çalışma sayısal veriler sunacağından nicel özellikler de gösterecektir. Ayrıca bu çalışmada, lise öğrencilerinin dil gelişimlerinde, sosyal çevre düzeyinin, kültürel düzeyin, cinsiyetin ve sınıf düzeyinin katkısı incelenmiştir.

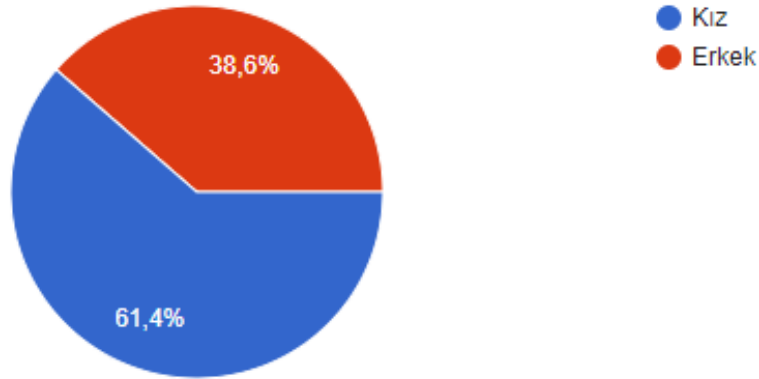
Araştırmanın evrenini, 2022-2023 eğitim öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı, Antalya ili, Elmalı ilçesinde bulunan bir resmi lisenin, Kumluca ilçesinde bulunan bir resmi lisenin, Finike ilçesinde bulunan bir resmi lisenin, Muratpaşa ilçesinde bulunan bir resmi lisenin ve Kepez ilçesinde bulunan bir resmi lisenin 9. ve 11. sınıflarında okuyan kız ve erkek öğrencileri oluşturmuştur.

Veriler anket yoluyla, öğrencilerin en çok dinledikleri Türkçe pop müzik eserlerinin toplanarak, bu müzik eserlerinde geçen kelimelerin çözümlenmesi ile elde edilmiştir. Kelime toplama aşamasında müzik eserlerinde yer alan argo sözler yabancı kelimeler ve anlamsız ifadeler çözümlenmiş ve ifadeler belirlenmiştir.

Araştırma, Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) ve Google döküman analizi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada örneklem olarak kabul edilen en çok dinlenen ilk 10 Türkçe pop şarkı sözlerinde geçen argo sözler ve anlamsız sözler sınıflandırılmış ve sayısal olarak ifade edilmiştir.

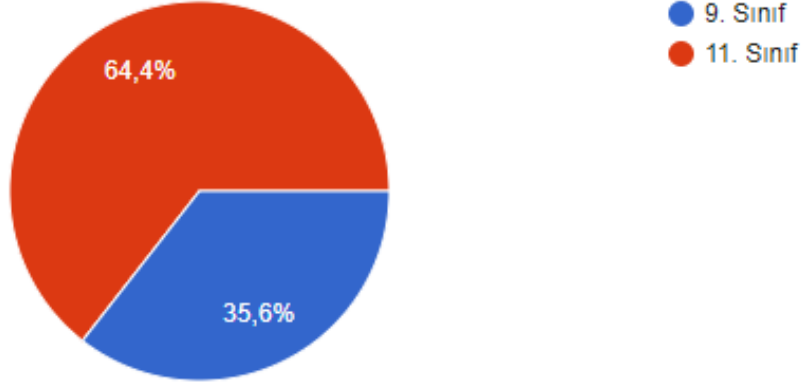
Bulgular

Bu bölümde öğrencilerin müzikle ilgili verilerine ilişkin anket sonuçları ele alınıp değerlendirilmiştir. Öğrencilerin sınıf düzeyleri, cinsiyete göre kelime dağarcığı düzeyleri ele alınmıştır.

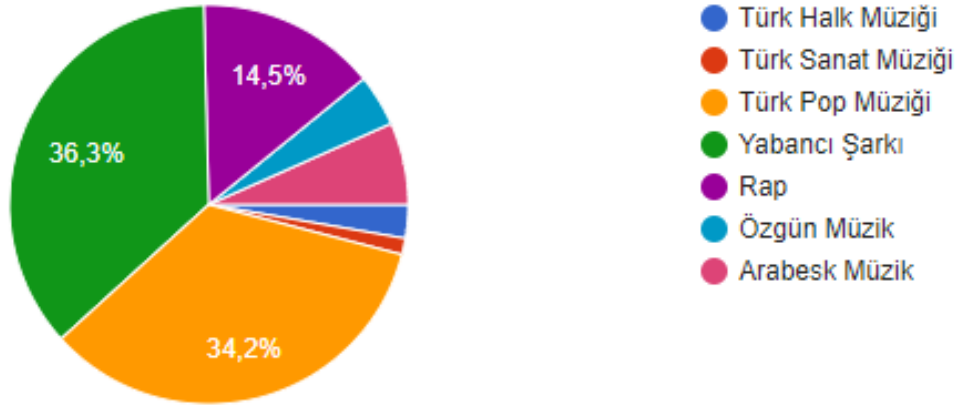
Şekil 1. Anketi Yanıtlayan Öğrencilerin Kız-Erkek Oranları

Araştırmaya katılan öğrencilerin kız-erkek oranlarına bakıldığında; 1142 öğrenciden 441 (%38,6) öğrencinin erkek öğrenci, 701 (%61,4) öğrencinin de kız öğrenci olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 2. Anketi Yanıtlayan Öğrencilerin Sınıf Düzeyleri

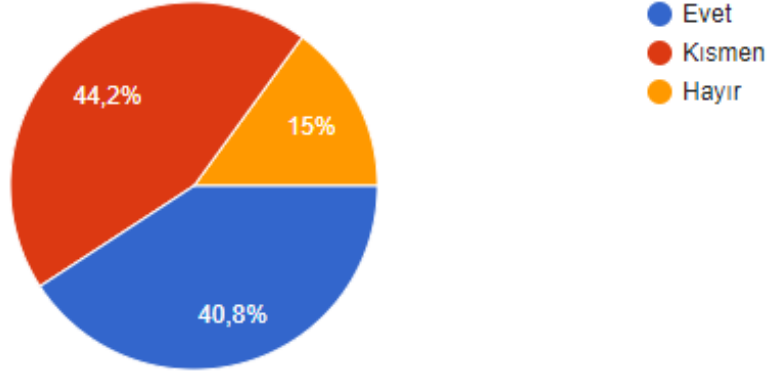
Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf düzeylerine bakıldığında; 1142 öğrenciden 406 (%35,6) öğrencinin 9. sınıf öğrencisi, 736 (%64,4) öğrencinin de 11. sınıf öğrencisi olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 3. Anketi Yanıtlayan Öğrencilerin Dinledikleri Müzik Türlerine Göre Oranı

Araştırmaya katılan öğrencilerin dinledikleri müzik türüne göre oranlarına bakıldığında; 1142 öğrenciden 31 (%2,7) öğrencinin Türk halk müziği (THM) dinlediği, 15 (%1,3) öğrencinin Türk sanat müziği (TSM) dinlediğini, 391 (%34,2) öğrencinin Türk pop müziği dinlediği, 415 (%36,3) öğrencinin yabancı müzik dinlediği, 166 (%14,5) öğrencinin

rap dinlediği, 48 (%4,2) öğrencinin özgün müzik dinlediği, 76 (%6,7) öğrencinin de arabesk müzik dinlediği tespit edilmiştir.

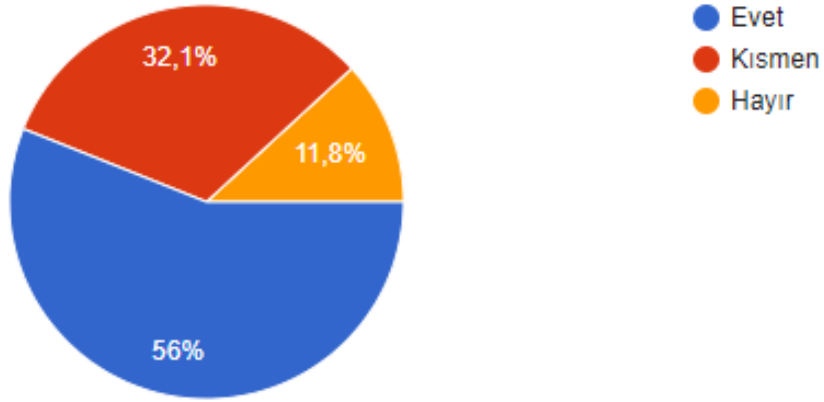

Şekil 4. Anketi Yanıtlayan Öğrencilerin Dinledikleri Şarkıların Kelime Telaffuzlarına Katkısına İlişkin Görüşleri

Tablo 1. Şarkıların Kelime Telaffuzlarına Etkisine İlişkin Kız ve Erkek Öğrenci Görüşleri

Kız Öğrenci Sayısı	701	Yüzdelik Oranlar
Evet	293	44,16%
Kısmen	330	42,27%
Hayır	79	13,64%
Erkek Öğrenci Sayısı	441	Yüzdelik Oranlar
Evet	173	30,24%
Kısmen	175	44,16%
Hayır	93	17,41%

Araştırmaya katılan öğrencilerin dinledikleri şarkıların sözlerinin, kullandıkları kelimelerin telaffuzunda katkı oranlarına bakıldığında; 1142 öğrenciden 466 (%40,8) öğrencinin etkili olduğunu, 505 (%44,2) öğrencinin kısmen etkili olduğunu; 171 (%15) öğrencinin de etkili olmadığını belirttiği tespit edilmiştir.

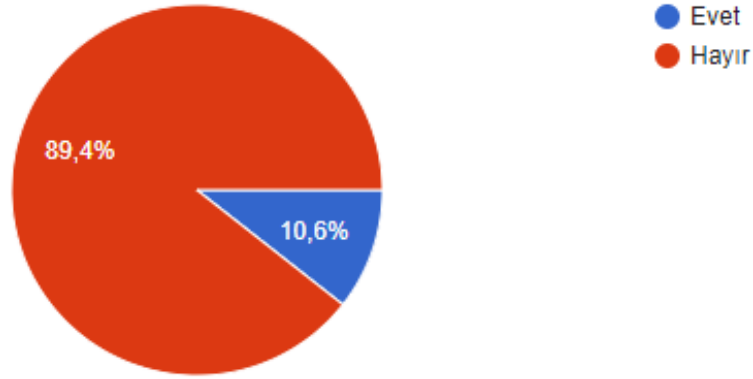

Şekil 5. Anketi Yanıtlayan Öğrencilerin Dinledikleri Şarkılardan Kelime Öğrenmelerine İlişkin Verileri

Tablo 2. Şarkıların Kelime Öğrenmeye Etkisine İlişkin 9. Sınıf ve 11. Sınıf Öğrenci Görüşleri

9. Sınıf Öğrenci Sayısı	406	Yüzdelik Oranlar
Evet	228	40,64%
Kısmen	125	39,90%
Hayır	53	19,21%
11. Sınıf Öğrenci Sayısı	736	Yüzdelik Oranlar
Evet	413	42,52%
Kısmen	242	40,35%
Hayır	81	16,98%

Araştırmaya katılan öğrencilerin dinlediği şarkılardan yeni kelimeler öğrenme oranlarına bakıldığında; 1142 öğrenciden 640 (%56) öğrencinin yeni kelimeler öğrendiğini, 367 (%32,1) öğrencinin kısmen öğrendiğini, 135 (%11,8) öğrencinin de kelime öğrenmediğini belirttiği tespit edilmiştir.

Şekil 6. Anketi Yanıtlayan Öğrencilerin Dinledikleri Şarkılardan Öğrendikleri Argo Kelimeleri Kullanmalarına İlişkin Verileri

Araştırmaya katılan öğrencilerin, dinledikleri Türkçe pop şarkılardan duyduğu argo kelimelere ilişkin kelimelerin oranlarına bakıldığında; 1142 öğrenciden 121 (%10,6) öğrencinin şarkılardan duyduğu argo kelimeleri günlük hayatta kullandığı, 1021 (%89,4) öğrencinin de kullanmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerden, erkek öğrenci oranı ve kız öğrenci oranı dikkate alındığında, yapılan araştırmaya katılan kız öğrencilerin sayısının erkek öğrencilere oranla daha fazla olmasından dolayı, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha ilgili olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca sınıflar bazında kız öğrencilerin sayısının da fazla olduğu ifade edilebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerden 9. Sınıf öğrenci oranı ve 11. Sınıf öğrenci oranı dikkate alındığında, öğrenciler sınıf bazında değerlendirildiğinde 11. Sınıf öğrencilerinin, 9. Sınıf öğrencilerine oranla daha fazla olduğu görülmüştür. Şube sayıları da dikkate alındığında üst sınıfların, alt sınıflara göre daha ilgili olduğu söylenebilir.

Sonuç

Araştırmaya katılan öğrenciler farklı oranlarda Türk halk müziği (THM), Türk sanat müziği (TSM), Türk pop müziği, yabancı müzik, rap müzik, özgün müzik ve de arabesk müzik gibi türler dinlemiş, bu verilere göre de özellikle dinlenme oranı en fazla olan Türk pop müziğinin ve yabancı müziğin, öğrencilerin hayatında daha fazla öneme sahip olduğu, bu açıdan da dil gelişimlerine daha fazla katkı sağlayacağı söylenebilir. Ayrıca rap biçiminde yapılan müzik yapıtlarını da dinleyen öğrencilerin oranı dikkat çekmektedir. Bu durum da lise öğrencilerinin rap biçimindeki müzik yapıtlarına eğilimli olduğunu ortaya koyabilir.

Öğrencilerin, dinledikleri şarkıların sözlerinin telaffuzlarına katkısına bakıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerin dinledikleri şarkıların sözlerinin, kullandıkları kelimelerin telaffuzunda etkili olduğu düşünülebilir. Şarkılar söylenirken, kelimelerin net, anlaşılır ve doğru artikülasyonda olması, şarkıları dinleyen kişilerin şarkı sözlerinin etkisiyle sözcükleri doğru telaffuz edeceği beklenebilir.

Bu şarkıların, cümle kurmada kullanılan kelimelerinin hatalı, fazlaca argo sözcük içermesi ya da anlamsız olması gibi durumların, çocukların dil gelişiminde olumsuzluklara yol açabileceği düşünülmektedir. Bu olumsuzluklardan dolayı da çocukların kelime dağarcıkları gelişiminin beklenenden daha olacağı düşünülmektedir.

Öğrencilerin dinlediği şarkılardan yeni kelimeler öğrenme oranlarına bakıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerin dinlediği şarkıların yeni kelimeler öğrenilmesinde etkili olduğu söylenebilir. Bu da bireylerin dil gelişimi ve kelime dağarcığı zenginliği konusunda etkili olduğu saptanabilir. Özellikle de şarkılarda geçen kelimelerin anlamlı/anlamsız olması ya da argo içermesi, kişilerin dil gelişimini olumlu/olumsuz etkileyeceği sonucuna varılabilir.

Öğrencilerin, dinledikleri Türkçe pop şarkılardan duyduğu argo kelimelere ilişkin kelimelerin oranlarına bakıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerin dinledikleri Türkçe pop şarkılardan duyduğu argo kelimelere ilişkin, öğrencilerin dinledikleri şarkılardaki kelimeleri ayırt ederek kelime dağarcıklarına dahil etmede bilinçli oldukları düşününcesine varılabilir.

Türkçe pop müzik şarkılarının sözlerinin; kız öğrencilerin ve erkek öğrencilerin kelime dağarcıklarında etkili olduğu ifade edilebilir. Sonuç olarak, kız ve erkek öğrencilerin, dil gelişimi arasında farklılığa baktığımızda Türkçe pop müzik şarkılarının, erkek öğrencilere oranla, kız öğrencilerin dil gelişiminde daha etkili olduğu söylenebilir.

Türkçe pop müzik şarkılarının sözlerinin, 9.sınıf öğrencilerinde ve 11.sınıf öğrencilerinde, yeni kelimeler öğrenmelerinde etkili olduğu belirtilebilir. Sonuç olarak, 9.sınıf ve 11.sınıf öğrencilerinin, kelime dağarcığı açısından farklılıklarına baktığımızda Türkçe pop müzik şarkılarının, 9.sınıf öğrencileri ile 11.sınıf öğrencilerinin dil gelişim düzeyleri arasında fark olmadığı düşünülmektedir.

Araştırmanın yapıldığı ilçelerdeki öğrencilerin, dinledikleri şarkıların sözlerinin kelime telaffuzlarında etkili olduğu, dinledikleri şarkılardan yeni kelimeler öğrendiği, öğrendikleri kelimeleri de günlük hayatta kullandığı tespit edilmiş olup, demografik açıdan birbirinden farklı özellikler gösteren bu ilçe ve okulların, dil gelişimi açısından farklılık göstermediği sonucuna varılabilir.

Öğrenci görüşlerine ilişkin tüm verileri ele aldığımızda; öğrencilerin sosyal çevre durumlarının, cinsiyetlerinin ve sınıf düzeylerinin kelime dağarcıklarını kısmen şekillendirdiği sonucuna ulaşılsa da dağarcıklarına belirgin bir katkısının olmadığı görülmüştür. Ayrıca elde edilen verilere göre, dinlenen Türkçe pop şarkılardaki argo kelimeler, öğrencilerin kelime dağarcıkları gelişimini de olumsuz etkileyebilecektir.

Müzikle ilgilenen ailelerin de çocuklarının dinledikleri şarkıların seçiminde daha bilinçli olacağı varsayılabilir.

Tartışma ve Öneriler

Eğitimde en çok kullanılan araçlardan biri de müziktir. Dil eğitimi açısından da müziğin kullanılması dili elde etmede önemlidir. Çünkü müzik ve dil girift bir yapıdadır, insanlığın müşterek bir mirası olan müzik ve dil, yine bireylerin zihinlerindeki ifade etmede kullandığı ortak bir paydadır (Doğan, 2019).

Müzik birçok yerde eğitimin içerisinde aktif olarak rol almıştır. Özellikle çocukların dil açısından, telaffuzlarının gelişmesi ve de kelime dağarcıklarının artması açısından eğitimin içerisinde müzik aktif olarak kullanılabilir. Hatta birçok dilde Türkçe de dâhil olmak üzere; yabancı dil öğreniminde müziğin eğitim aracı olarak kullanılmasına ilişkin çalışmaların da olduğu bilinmektedir.

Anlamli sözcüklerden kurulmuş cümlelerin yer aldığı şarkılar, bireylerin dilini de önemli ölçüde etkilemektedir. Bazen hiç duyulmamış kelimelerin şarkılardan öğrenilmesi ya da çok bilinen kelimelerin şarkı içinde telaffuzlarının farklı olması gibi durumlar dili olumlu/olumsuz etkileyebilmektedir. Özellikle de argo sözcüklerin yer aldığı sığ şarkıların hem kelime dağarcığının gelişmesini etkileyebileceği hem de kültürel yozlaşmaya neden olabileceği düşünülmektedir.

Efe ve Sonsel (2019), Spotify müzik dinleme platformu üzerinde yaptıkları çalışmada, en fazla dinlenen şarkı türünün, pop şarkı türünde olduğunu, ayrıca pop müzik türü dışında en fazla dinlenen ikinci türün de rap müzik türü olduğunu ifade etmektedir.

Araştırmada görüldüğü üzere, pop şarkı türündeki müziklerin en fazla dinlenen müzik türü olduğu yadsınamaz bir gerçektir, ayrıca bu pop türündeki şarkıların en fazla dinlenen türler arasında ilk sırada olmasının, pop şarkıların içinde geçen sözcüklerin toplumu etkilemesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Öğrenciler toplum içinde birçok kelimeyi dillerine eklemektedirler ve bu kelimelerin birçoğunun anlamsız ve argo kelimeler olmasından dolayı, Millî Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurulu iş birliği ile kelime dağarcığı geliştirici programların hazırlanmasının ve eğitim kurumlarında uygulanmasının fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Sanat eğitimi, estetik gibi derslerin Millî Eğitim Bakanlığı müfredatı içine alınmasının uygun olacağı düşünülebilir.

Türk Dili ve Edebiyatı derslerinde kelimeler ve kavramlar üzerinde daha çok durularak, metin incelemelerinde şarkı sözleri incelemeleri yapılarak anlamsız, argo ve hatalı kelimelerin tespiti sonucu, öğrencilerin şarkı seçimlerinde daha özenli olması sağlanabilir. Bu

durumun da öğrencilerin bilinç düzeyinin artması yönünde farkındalık yaratacağı düşünülebilir.

Dinlenen birçok müzik eserindeki sözcüklerin anlamsız ve argo olmasından dolayı, özellikle de Türkçe pop şarkıların ve rap müzik eserlerinin sözlerinin, Radyo Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) ve Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) tarafından incelendikten sonra yayınlanmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Toplumdaki bireylerin çoğunun her türden şarkıyı seçmeden dinlemesi dili olumsuz etkileyebilmektedir. Bu yüzden, müzik öğretmenlerinin konu içeriğine göre derslerde; nitelikli, öğrencilerin kelime dağarcığına katkısı olan Türkçe pop şarkılar seçmeleri, bunun dışında Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği türlerinden de şarkılar seçmesi, öğrencilerin dil gelişimine daha faydalı olacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Aksan, D. (2002). *Anadilimizin söz denizinde: sözcükler, ikilemeler, deyimler, atasözleri, terimler üzerinde geçişe de uzanan açıklamalar* (Vol.5). Bilgi Yayınevi.
- Bingöl, F. (2006, Nisan). *Müzik ve dil arasındaki benzerlikler ekseninde müzik eğitimi*. [Sözlü Sunum] Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu, Denizli, Türkiye.
- Demirel, M. (2018). *Ortaokul öğrencilerinin dinledikleri müzik eserlerinin söz varlığı unsurları açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Doğan, F. (2016). *Türkçe dersi ortaokul öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerin söz varlığı üzerine bir araştırma* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Siirt Üniversitesi.
- Doğan, T. (2019). *Türkçe pop şarkılarının dil estetiği açısından değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Efe, M. ve Sonsel, Ö. (2019). Türkiye’de dinlenen popüler müziklerin incelenmesi: Spotify örneği. *İdil Journal of Art and Language*, 8(60), 975-983.
- Fuchs, M. (2015). *Musikdidaktik grundschule: theoretische grundlagen und praxisvorschläge* (paperback). Helbling Verlag GmbH.
- İpek, N. (2006). *İlköğretim çağı çocuklarında kelime dağarcığı gelişimi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Uludağ Üniversitesi.
- İpek, N. ve Bilgin, A. (2007). İlköğretim çağı çocuklarında kelime dağarcığı gelişimi. *İlköğretim Online*, 6(3), 344-365.
- Küçükkaplan, U. (2016). *Türkiye ’nin pop müziği*. Ayrıntı Yayınları.
- McCartney, K. (1984). Effect of quality of day care environment on children's language development. *Developmental Psychology*, 20(2), 244-260.
- Mogharbel, C. E., Sommer, G., Deutsch, W., Wenglorz, M., & Laufs, I. (2006). The vocal development of a girl who sings but does not speak. *Musicae Scientiae*, 10(1 Suppl), 235-258.
- Özdemir, S. (2009). *Müzik kültürü ve eğitimi / Popülerleşme sürecinde Türk müziği ve bu süreçte bir bestekâr: Sadettin Kaynak* [Yayımlanmamış doktora tezi]. İstanbul Teknik Üniversitesi.

- Öztoşun Çaydere, Ö. (2016). Dil gelişimi ve okuma eğitimde müziğin etkisi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(3).
- Payne, A.C., Whitehurst, G.J. & Angell, A.L. (1994). The role of home literacy environment in the development of language ability in preschool children from low-income families. *Early Childhood Research Quarterly*, 9(3-4), 427-440.
- Schwarz, M. (2012). *Learning with Lady GaGa & Co. – Incidental EFL vocabulary acquisition from pop songs* [Doctoral dissertation]. University of Vienna.
- Sun, M. ve Seyrek, H. (2002). *Okulöncesi eğitimde müzik*. Müzik Eserleri Yayınları.
- Stepp-Greany, J. (2002). Student perceptions on language learning in a technological environment: implications for the new millennium. *Language Learning & Technology*, 6(1), 165-180.
- Trollinger, L. V. (2010). The brain in singing and language. *General Music Today*, 23(2), 20-23.
- Yavuz, M. (1999). Klipler psikolojiyi olumsuz etkiliyor. <https://www.mynet.com/klipler-psikolojiyi-olumsuz-etkiliyor-110100101939> adresinden 25 Eylül 2022 tarihinde alınmıştır.
- Yıldız, G. (2019). *48-60 aylık çocukların dil gelişimi kazanımlarında sözlü müziklerin kullanımı* [Sözlü Sunum]. 1. Uluslararası Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Sempozyumu, İzmir, Türkiye.

Yazarların Katkı Oranı Beyanı

Yapılan bu çalışma tek yazarlı olup, araştırma süreci ilgili yazar tarafından gerçekleştirilmiştir.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu makale çalışmasında destek alınan herhangi bir kurum, kuruluş ya da kişi yoktur.

Çatışma Beyanı

Yapılan araştırma ile ilgili herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Etik Bildirim

Bu çalışma Kırıkkale Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'nun 22.04.2022 tarih ve 04 sayılı onayı doğrultusunda gerçekleştirilmiştir.